

CASTELLÀ

TERRITORIS ON ES PARLA

A banda de a l'estat espanyol, el castellà es parla a les antigues colònies que enumerem a continuació: a les zones del centre i el sud d'Amèrica (l'Argentina, Bolívia, Colòmbia, Costa Rica, Cuba, Equador, El Salvador, Guatemala, Hondures, Mèxic, Nicaragua, Panamà, Paraguai, el Perú, la República Dominicana, l'Uruguai, Veneçuela i Xile, Nou Mèxic i Puerto Rico), a Guinea Equatorial i, molt menys, a Filipines.

DIVERSITAT INTERNA/ VARIACIÓ GEOGRÀFICA

A causa de la gran extensió dels territoris on es parla la llengua castellana, hi ha força varietats dialectals que se solen classificar, en primer lloc, entre territoris europeus i hispanoamericans. Dins de cada un d'aquests territoris, però, també s'hi distingeixen varietats (per exemple, i entre molts altres, l'espanyol de Mèxic, d'Hondures o el de l'Argentina per una banda, o el d'Andalusia, el de Canàries i el de Castella per una altra). Tot i l'extensió de la llengua, hi ha intel·ligibilitat mútua entre els parlants. En aquesta fitxa tenim en compte el castellà considerat estàndard a Espanya.

NOMBRE APROXIMAT DE PARLANTS AL MÓN

El castellà té uns 400 mil milions de parlants nadius.

ESTATUS JURÍDIC I DE FACTO

El castellà és oficial a Espanya (juntament amb el català, l'eusquera i el gallec en les zones respectives), i en moltes de les antigues colònies: Guinea Equatorial, Mèxic (al costat de moltes altres llengües que en són pròpies), Bolívia, Colòmbia, Costa Rica, Cuba, Equador, El Salvador, Guatemala,

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

Hondures, Nicaragua, Panamà, Paraguai (juntament amb el guaraní), al Perú (amb el quítxua i l'aimara, i altres llengües pròpies de cada zona), la República Dominicana i Veneçuela i a Puerto Rico (juntament amb l'anglès). A altres estats, com l'Argentina, és considerada llengua nacional (jurídicament i de facto). A Filipines ha perdut molt pes oficial, i tampoc gaire parlants la tenen com a primera llengua. En la majoria d'aquests territoris és una llengua dominant, i per això molts parlants la tenen com a segona llengua.

FILIACIÓ

Família indoeuropea – branca romànica (com el català, el romanès o el sard)

ESTATUS oralitat / escriptura

El castellà és una llengua de tradició escrita que s'escriu en alfabet llatí, com el català (encara que algunes grafies són diferents segons la llengua que utilitza aquest alfabet). El nom de la llengua, en castellà, s'escriu de la següent manera: *castellano*.

TRETS FORMALS BÀSICS

La proximitat, el contacte i la situació sociolingüística del català i del castellà fan que hi hagi moltes interferències del castellà al català (que, per la seva freqüència, sovint no són percebudes com a errors per als parlants). Aquí només en reproduïm unes quantes de freqüents.

Fonètica

1. En castellà estàndard no hi ha vocals obertes. Per això poden substituir les *e* i les *o* obertes per les tancades corresponents.
2. En castellà no hi ha reducció vocàlica en posició àtona, per això poden no realitzar la reducció en català.

3. En castellà, algunes consonants sonores del català no existeixen. És per aquest motiu que poden ensordir algunes consonants com la *s* de *casa* o el *so* corresponent a les grafies <tj> de *platja*.
4. Moltes varietats del castellà no pronuncien el *so* corresponent a *ll*, i per això poden tenir dificultats per pronunciar-lo en català.
5. En castellà, el *so* de *l* és més avançat que en català, i això pot reproduir-se a l'hora de parlar en aquesta segona llengua.
6. En castellà els sons de *m* i de *ll* no poden ocupar el final del mot. Per això poden substituir-los per sons propers quan parlen català.

Morfologia i sintaxi

1. El gènere dels noms en català i en castellà pot ser diferent, per això tenen problemes per assignar el gènere en català (*un anàlisi* en lloc d'*una anàlisi*, o *una deute* en lloc d'*un deute*, per exemple).
2. En castellà hi ha una forma neutra *lo* que en català no hi és, però poden fer-la servir també en parlar català i produir oracions com *Lo que tu vulguis* en lloc de *El que tu vulguis*.
3. A causa de la proximitat entre les dues llengües, és possible que els parlants de castellà reproduïxin formes derivades que existeixen en totes dues però que tenen una distribució diferent (*fronterís* en lloc de *fronterer*). El mateix pot passar amb la conjugació verbal (*reflectar* en lloc de *reflectir*).
4. Per calcs de la llengua materna, poden pronominalitzar-se verbs que en català no són pronominals (*caure's*, *callar-se*, etc.)
5. En castellà no hi ha pronoms febles (*en*, *ho*, *hi*), per aquest motiu poden ometre'ls en parlar català en llocs on són obligatoris.

6. La distribució de les preposicions *en* i *a* no és la mateixa entre el català i el castellà, i per aquest motiu pot fer-se un ús excessiu de la preposició *en* quan parlen en català.
7. En castellà les oracions de relatiu (el noi *de qui et parlo*) es construeixen d'una manera diferent del català, i sovint els parlants calquen l'estructura d'una llengua a l'altra (el noi *del que et parlo*).
8. En castellà, el complement directe referit a persones porta preposició *a*, i solen posar-la també en parlar català (*he vist a la Maria* en lloc de *He vist la Maria*).
9. En castellà, el verb *anar* (*ir*) es fa servir per a crear futurs (*voy a hacerlo, ho faré*). Per aquest motiu poden confondre's a l'hora de comprendre els passats en català, que utilitzen el mateix verb (*ho vaig fer*) i, a la vegada, produir futurs amb el verb *anar* i la preposició *a* (*ho vaig a fer*).

LLENGUA I INTERACCIÓ SOCIAL

hola	hola	bona tarda	buenas tardes
com estàs	¿cómo estás?	adéu	adiós
d'acord	de acuerdo	fins aviat	hasta pronto
felicitats	felicidades	gràcies	gracias
bon dia	buenos días	de res	de nada
bona nit	buenas noches	si us plau	por favor

LÈXIC

Algunes realitats són categoritzades i anomenades de manera diferent en castellà i en català. Aquí recollim alguns exemples de camps semàntics bàsics:

Parts del cos i salut

Reproduïm dos exemples de categoritzacions diferents de parts del cos: un en què el català en fa una, i el castellà dues ('coll') i el cas invers ('pèl' 'cabell'):

Pèl	Pelo

Cabell	

Coll (intern, gola)	Garganta

Coll (extern)	Cuello

En algunes varietats hispanoamericanes *enfermar* significa "tenir la menstruació", i *cuidar-se* significa "prendre precaucions per no quedar embarassada".

Una oració com "no me he cuidado y he enfermado" pot generar confusions en centres de salut.

Percepció de l'espai i del temps

El castellà és segona llengua per a molts parlants del centre i el sud d'Amèrica. Encara que l'utilitzin habitualment quan resideixen a Catalunya i no detectem quina és la llengua materna d'aquests parlants, podríem trobar situacions en què reproduïssin categoritzacions de la seva llengua materna. En posem un exemple referit a la concepció de l'espai i el temps. Alguns parlants de castellà que tenen com a llengua materna l'aimara poden reproduir la concepció de l'espai i el temps que tenen en la seva llengua materna a l'hora de parlar català o castellà, encara que això no és freqüent. En aimara, el

passat s'anomena *nayra timpu* 'el temps de l'ull': el passat es concep davant i el futur darrere (demà es diu 'el dia de darrere'). Així doncs, per les comunitats aimares la línia temporal està orientada cap endarrere i no cap endavant. Això també pot afectar la gestualitat (cap endavant quan parlen del passat, i cap endarrere quan parlen del futur). Tot i així, encara que alguns parlants de castellà L2 i aimara L1 puguin tenir influències de la L1 cap a la L2, s'ha de tenir en compte que en aquest cas la influència sol ser inversa: la concepció temporal de l'aimara, llengua subordinada, està sent substituïda per l'occidental, per la influència de l'espanyol.

ESTATUS CULTURAL DE LA LLENGUA

L'espanyol és llengua amb diverses normes cultes segons la localització. És a dir, té diversos estàndards, i tots són tinguts en compte per la Real Academia de la Lengua Española. Ha estat llengua literària tant a les zones de l'actual estat espanyol com a Hispanoamèrica. Va començar a escriure's a l'Edat Mitjana i, a mesura que la corona espanyola es va anar estenent primer per la Península Ibèrica i més endavant, amb el colonialisme, per tot el món, va anar esdevenint llengua de cultura, literatura, administrativa, etc., a totes els territoris de la corona. Va ser fonamental, per a la seva codificació, les primeres gramàtiques i diccionaris, que daten de finals del s.XV i començaments del s.XVI, amb la impremta.

RECURSOS SOBRE LA LLENGUA DISPONIBLES A BARCELONA

A Barcelona hi ha disponibles nombrosos recursos sobre la llengua castellana. L'Institut Cervantes (institució pública que promou la llengua i la cultura espanyoles) acredita diversos centres a Barcelona, que es poden consultar al següent enllaç:

<http://eee.cervantes.es/es/listadosMapa.asp?ccaa=7&prov=8>

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
de Barcelona

BIBLIOGRAFIA

Ethnologue (consultat: novembre de 2016): www.ethnologue.com

GALI-Salut: materials – recursos per llengües – castellà (consultat: novembre de 2016).

<http://www.udg.edu/projectesbiblioteca/GaliSalut/Materials/Recursosperlleng%C3%BCes/tabid/19322/language/ca-ES/Default.aspx>

Real Academia Española (2010): Nueva Gramática de la Real Academia Española (2 vol.). Ed. Espasa.

Material elaborat per Linguapax amb el suport de:

Ajuntament
de Barcelona

Diputació
Barcelona